

Pomorskie

Powierzchnia	18 310 km ²
Liczba ludności: - w tym w miastach	2 304 700 64,42%
Gęstość zaludnienia	126 osoby/km ²
Główny ośrodek gospodarczy	Trójmiasto (Gdańsk, Gdynia, Sopot)
Większe miasta w regionie	Słupsk, Tczew, Wejherowo, Starogard Gdański
Specjalne Strefy Ekonomiczne	Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna
Parki Przemysłowe, Technologiczne	Gdański Park Naukowo-Technologiczny, Pomorski Park Naukowo-Technologiczny, Starogardzki Park Przemysłowy, Kwidzyński Park Naukowo-Technologiczny, Bałtycki Park Nowych Technologii, Park Przemysłowy w Cierznie, Słupski Inkubator Technologiczny, „STARTER” – Gdański Inkubator Przedsiębiorczości
Centrum Obsługi Inwestora	Gdańsk
Lotnisko międzynarodowe	Gdańsk

Dane z czerwca 2015 r.

Pomorskie to jeden z najdynamiczniej rozwijających się regionów w środkowo-wschodniej Europie. Szereg działań realizowanych w ostatnich latach sprawił, że województwo staje się każdego dnia nowocześniejsze i atrakcyjniejsze.

Atuty województwa

- dogodna, nadmorska lokalizacja na przecięciu głównych korytarzy transportowych Europy,
- najszersza siatka połączeń lotniczych ze Skandynawią,
- dobrze rozwinięte zaplecze przemysłowe i portowe,
- duże możliwości eksportowe,
- najlepsze warunki naturalne dla rozwoju energetyki wiatrowej: lądowej i morskiej,
- konsekwentne inwestycje w infrastrukturę, naukę i biznes,
- młoda, ambitna, doskonale wykształcona kadra pracownicza,
- ponad 93 000 studentów i 24 000 absolwentów
- dostępność nowoczesnej klasy powierzchni biurowych,
- jedno z najlepszych miejsc do życia w Polsce, potwierdzone w licznych rankingach,
- atrakcyjny pakiet zachęt inwestycyjnych.

BRANŻE O NAJWIĘKSZYM POTENCJALE INWESTYCYJNYM

Sektory zostały wskazane przez zespół Invest in Pomerania na podstawie zgromadzonego doświadczenia i obserwowanych trendów.

Nowoczesne usługi dla biznesu

- Głównym ośrodkiem rozwoju centrów usług wspólnych w Pomorskiem jest Trójmiasto. Funkcjonuje tu ponad 100 centrów nowoczesnych usług biznesowych, które zatrudniają ok. 19 000 (2016) pracowników. Zdecydowana większość z tych centrów specjalizuje się w usługach IT (centra ITO) oraz procesach finansowych. To co wyróżnia Trójmiasto na polskiej mapie sektora usług dla biznesu to wyraźnie silniejsza pozycja w kategorii zatrudnienia w centrach badawczo-rozwojowych. W trójmiejskich centrach R&D pracuje obecnie ok. 2 300 (2016) osób.
- Kapitał ludzki Trójmiasta został doceniony przez inwestorów, którzy przenoszą na Pomorze zaawansowane procesy wsparcia dla biznesu. Przygotowanie pomorskich pracowników pozwoliło na powstanie pierwszych centrów usług opartych na wiedzy (KPO – Knowledge Process Outsourcing: Coleman; KYC – Know Your Customer: PwC) oraz centrów doskonałości, tj. Thomson Reuters.
- Wyróżniającą cechą regionu jest liczna grupa studentów posługujących się biegle mniej popularnymi w Polsce językami obcymi, na przykład skandynawskimi.
- Sektor nowoczesnych usług dla biznesu rozwija się obecnie niezwykle dynamicznie. W 2015 roku trzy kolejne duże firmy ogłosiły wejście na pomorski rynek: Staples, Alexander Mann Solutions, State Street. Nowe inwestycje utworzą łącznie ok. 1800 nowych miejsc pracy.
- Na coraz większe zainteresowanie Trójmiastem ze strony inwestorów skandynawskich wpływa najbardziej rozbudowana w Polsce siatka połączeń lotniczych ze Skandynawią.
- Regionalne uczelnie oferują wiele unikatowych specjalizacji w skali Polski. Wśród nich znajduje się największy ośrodek studiów w zakresie skandynawistyki, mieszczący się na Uniwersytecie Gdańskim. Ośrodek kształci studentów linii szwedzkiej, duńskiej, norweskiej, islandzkiej i fińskiej. We wrześniu 2013 roku rozszerzono ofertę studiów językowych na Uniwersytecie Gdańskim o sinologię.
- Dynamicznemu rozwojowi sektora nowoczesnych usług dla biznesu w Trójmieście sprzyja współpraca pomorskich uczelni z obecnymi w regionie inwestorami. Szkoły zaangażowane są w organizację wyspecjalizowanych programów treningowych dla poszczególnych firm. Przykładem mogą być następujące projekty: Akademia Thomson Reuters na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Gdańskiego (finansowo-bankowy program, dzięki któremu studenci poznają podstawowe zasady działania rynków finansowych, analizy technicznej i fundamentalnej i są na bieżąco z wydarzeniami zachodzącymi na rynku finansowym w Polsce i na świecie); Laboratorium Tradingowe na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Gdańskiego

uruchomione we współpracy z firmą OSCT. Ponadto firmy z sektora są zaangażowane w inne projekty, m. in.: BPO Education Centre; studia podyplomowe Ryzyko w finansach i ubezpieczeniach - z programowaniem i analizą danych (kierunek zorganizowany na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki UG w 2015 we współpracy z firmą Misys Global Limited oraz z firmą Atena Usługi Finansowe i Informatyczne); studia dualne Aplikacje informatyczne w biznesie (studia magisterskie na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego).

- Analizując strukturę usług świadczonych w trójmiejskich centrach, widać wyraźną specjalizację w kierunku usług IT oraz działalności badawczo-rozwojowych (w tym rozwój oprogramowania). Coraz silniejszą pozycję zdobywają także centra świadczące usługi finansowe.
- Trójmiasto jest bardzo dobrze przygotowane na współpracę z inwestorami z sektora usług dla biznesu także od strony infrastruktury biurowej. Jako trzeci rynek regionalny (z ponad 622 200 m² nowoczesnych biur i ok. 14% powierzchni niewynajętej) daje możliwość zaistnienia nowemu oraz rozwoju już istniejącemu najemcy, w pełni wyposażonym biurze w okresie 2-3 miesięcy.

ICT

- ICT jest jednym z najdynamiczniej rozwijających się sektorów na Pomorzu. W 2013 roku sektor wygenerował rekordowy dochód stanowiący 1/6 część dochodu całego regionu, a liczba ta ciągle rośnie. W województwie w sektorze ICT (PKD 62 - działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana i PKD 63 - działalność usługowa w zakresie informacji) działa 5648 firm (dane na III kw. 2015 roku). Dla porównania w 2009 roku na Pomorzu działało 3445 firm. Te liczby mogą być mylące, ponieważ zdecydowana większość z zarejestrowanych podmiotów to firmy jednoosobowe, tzw. Kontraktorzy. Taki sposób współpracy jest na rynku ICT bardzo popularny. Biorąc pod uwagę firmy które zatrudniają powyżej 10 osób jest ich na Pomorzu ok. 120, z czego większość znajduje się w Trójmieście. Firmy z sektora ICT preferują duże aglomeracje zapewniające odpowiednią podaż kadry oraz absolwentów kierunków informatycznych i pokrewnych. Wg obliczeń Invest in Pomerania firmy w Trójmieście zatrudniają ok. 9000 programistów. Pod względem prowadzonej działalności sektor ICT można podzielić na 3 kategorie:
 - Firmy outsourcingowe - firmy zajmujące się tworzeniem oprogramowania na zlecenie firm z innych branż według ściśle określonych wymagań;
 - Firmy produktowe - firmy zajmujące się tworzeniem oprogramowania dla własnego produktu który jest sprzedawany;
 - Start-up'y - stosunkowo młode firmy które budują nowe modele biznesowe, bardzo szybko się rozwijają i aktywnie poszukują nowych rynków.

- Przewagę na trójmiejskim rynku mają firmy produktowe. Największą z nich jest Intel, który obecnie zatrudnia ok. 1700 osób. Na drugim miejscu znajdują się firmy outsourcingowe, największą z nich jest francuski Sii zatrudniający ok. 600 osób. Najmniej liczne są firmy z kategorii start-up, wśród których można wyróżnić np.: Airhelp, który pozyskuje finansowanie z Doliny Krzemowej i sprzedaje swoje usługi w skali globalnej. Firma Airhelp stworzyła i obsługuje aplikację, która umożliwia odzyskanie kosztów poniesionych w związku z zaniedbaniem linii lotniczych (opóźnione i odwołane loty, niewypuszczenie na pokład samolotu), które miały miejsce nawet do 9 lat wstecz.
- **Obsługiwane procesy:** Pod względem obsługiwanych procesów, zdecydowanie dominuje tworzenie oprogramowania (software development) i powiązane z tym procesy badań i rozwoju (R&D). Pośród innych obecnych procesów znajdziemy wsparcie IT (IT support), utrzymanie aplikacji (Application Administration) oraz zarządzanie infrastrukturą (infrastructure management).
- **Języki programowania wykorzystywane w analizowanych firmach oraz inne kompetencje programistów:** Pomorskie firmy poszukują pracowników z różnymi kompetencjami. Najlepszym dowodem na to jest olbrzymie zróżnicowanie struktury wymagań firm ICT odnośnie znajomości języków, systemów i technologii. W świetle wyników analizy ofert pracy do największej liczby stanowisk wymagana jest znajomość następujących języków: C#/C++, SQL (w tym PL/SQL), Java (zwłaszcza połączona z użyciem Webservices) i JavaScript. W ostatnim przypadku z punktu widzenia pracodawców istotna jest zwłaszcza znajomość biblioteki jQuery. W od 10 do 15% ofert pracy stawiano wymagania odnośnie znajomości języka CSS, systemu Linux, platformy .NET (w tym zwłaszcza ASP. NET), Java Enterprise Edition oraz Oracle SQL. Poszukiwane są również osoby posiadające doświadczenie w zakresie metodyk zwinnych (zwłaszcza Scrum), rzadziej metodyki Prince2. Od 5% do 10% stanowisk pracy zawierało wymagania znajomości architektury szkieletowej Spring i Hibernate oraz serwera aplikacji JBoss. W kilku ofertach wymagano wiedzy z zakresu narzędzi kontroli wersji SVN oraz bardzo różnych rozwiązań wspomagających testowanie (m.in. JUnit, Jira).

Elektronika

- W ciągu ostatnich lat Polska stała się ważnym producentem elektroniki w Europie. Swoje inwestycje ulokowały tu największe światowe koncerny elektroniczne, takie jak LG Electronics, Samsung R&D Center, Philips czy Flex. Pod koniec lipca 2013 r. w sektorze produkcji elektroniki w Polsce funkcjonowało 12 przedsiębiorstw zatrudniających 1000 i więcej etatowych pracowników, oraz 32 przedsiębiorstwa zatrudniające pomiędzy 250 a 999 pracowników. Łącznie w sektorze funkcjonuje 6811 prywatnych przedsiębiorstw, w których pracę znalazło ponad 62 000 osób.
- Branża elektroniczna jest silnie zakorzeniona w województwie pomorskim. Sektor ten zatrudnia obecnie ok. 17 000 osób. Pierwszym dużym zakładem, który ulokował

się na Pomorzu był producent urządzeń elektronicznych głównie na potrzeby wojska – firma Radmor. W ostatnich 20 latach w okolicach Tczewa oraz Kwidzyna lokowały się kolejne duże przedsiębiorstwa reprezentujące głównie kapitał zagraniczny (Flex, Lacroix, Jabil, Panlink Poland, Gemalto, Gerdins Cable Systems, Orbit One). Wśród inwestorów nie brakuje także firm z rodzimym kapitałem – m.in. Siled, Assel. Branża elektroniczna jest bardzo wrażliwa na cykle koniunkturalne, a tym samym cechują ją duże wahania w zapotrzebowaniu na pracowników.

- Wartość globalnego rynku elektronicznego na rok 2014 wyceniona została na 1.225 mld dolarów. Prognozuje się, iż w latach 2015-2020 roczny wzrost rynku wyniesie średnio ponad 15%. W konsekwencji wartość rynku w ciągu zaledwie 6 lat wzrośnie ponad dwukrotnie do poziomu 2.98 mld dolarów. Wśród głównych czynników wpływających na rozwój popytu wymienia się wzrost rozporządzalnego dochodu, rosnącą klasę średnią stanowiącą główną grupą docelową, a także rosnącą liczbę użytkowników Internetu. W ostatnich latach większość inwestycji w branży stanowiły reinwestycje firm, które już na Pomorzu prowadzą działalność (m.in. Flex, Lacroix, Panlink Poland).

Logistyka

- Pomorskie posiada wyjątkowy potencjał logistyczny wynikający przede wszystkim z doskonałego położenia geograficznego. Region jest integralną częścią Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T). Leży na przecięciu się dwóch paneuropejskich korytarzy transportowych: VI korytarza łączącego Skandynawię z Południową Europą przez Katowice oraz korytarza IA łączącego Pomorskie i kraje nadbałtyckie (Litwę, Łotwę i Estonię).
- Porty w Gdańsku i Gdyni obsługują wszystkie typy ładunków. Warto wspomnieć, że w ujęciu łącznym pomorskie porty wyrastają na regionalnych liderów w przeładunkach kontenerów. Od 2010 roku, pod tym względem Pomorze znajduje się na drugim miejscu (po St. Petersburgu) wśród bałtyckich portów.
- Transport morski pomorskich portów obejmuje wszystkie kierunki na świecie. Regularnie obsługiwane są połączenia z Azją (m.in. Chiny, Tajwan, Singapur, Liban), Ameryką Północną (m.in. USA, Meksyk), Południową (m.in. Gujana, Wenezuela, Kolumbia) i Środkową (m.in. Gwatemala, Honduras, Kostaryka), a także portami Europy (w tym holenderski Rotterdam, niemiecki Hamburg i rosyjski St. Petersburg).
- Dzięki DCT i wprowadzeniu przez Maersk Line (obecnie Alians 2M), a w 2015 r. także Alians G6 cotygodniowych połączeń z Azją (linia AE10), obsługiwanych przez największe kontenerowce na świecie, Gdańsk stał się kluczowym portem morskim na Morzu Bałtyckim. Towary bezpośrednio trafiają do Polski, skąd są rozwożone drogą lądową lub mniejszymi statkami do innych krajów. Pomorskie stało się więc portem hubem dla Europy Środkowo-Wschodniej obsługującym towary płynące z Azji.

- W sumie w Trójmieście działają cztery terminale kontenerowe. DCT zajmuje pierwsze miejsce pod względem przepustowości, osiągając ponad 1 500 000 TEU. W wyniku planowanej inwestycji, całkowita przepustowość terminala wzrośnie aż do 3 500 000 TEU do końca 2016 roku. Oprócz DCT Gdańsk działalność prowadzi także Gdański Terminal Kontenerowy (GTK). Natomiast w gdyńskim porcie funkcjonują dwa duże, nowoczesne terminale kontenerowe: Bałtycki Terminal Kontenerowy (BCT) oraz Gdynia Container Terminal (GCT). Operatorem BCT została międzynarodowa korporacja ICTSI z siedzibą na Filipinach. Począwszy od 2005 roku Hutchinson Port Holdings (HPH) realizuje w Porcie Gdynia szereg inwestycji, które zaowocowały przekształceniem stoczniowej spółki w nowoczesny terminal kontenerowy (GTC).
- Poza infrastrukturą transportową, Pomorskie oferuje także dobrze rozwiniętą bazę logistyczną. Na terenach portowych, w sąsiedztwie nowoczesnego terminala kontenerowego DCT Gdańsk i Trasy Sucharskiego Goodman Poland wydzierzał teren liczący 110 hektarów. Inwestor realizuje inwestycje infrastrukturalne i magazynowe w ramach Pomorskiego Centrum Logistycznego. Docelowo ma powstać 500 000 m² powierzchni magazynowych, produkcyjnych i biurowych. Szacunkowa wartość projektu wynosi 300 mln EUR. Drugi etap inwestycji zostanie ukończony do końca 2016 roku.
- DCT wraz z Goodmanem wdraża koncepcję Port Centric Logistic w oparciu o londyński wzorzec. To pierwsze w Europie centrum integrujące funkcje portowe i logistyczne na większą skalę niż ma to miejsce w Londynie. Takie rozwiązanie pozwala na zmniejszenie kosztów transportu i zaoszczędzenie czasu.
- **Port Centric Logistics (PCL)** - opiera się na brytyjskim modelu i jest pierwszą tego typu inwestycją, jaka zostanie wdrożona w kontynentalnej części Europy. Jej głównym założeniem jest obniżenie kosztów transportu drogowego poprzez umieszczenie centrów dystrybucyjnych w najbliższym sąsiedztwie terminala kontenerowego. Dzięki temu rozwiązaniu towar w kontenerach nie musi przebywać drogi z portu do magazynów po to, by zostać rozładowanym i przetransportowanym do punktów dystrybucyjnych, gdyż jest wypakowywany z kontenerów tuż po opuszczeniu statku. Takie rozwiązanie zapewnia szybszy i bardziej przyjazny transport, a także znaczne obniżenie kosztów dostarczenia towaru do odbiorców.
- Także w zachodniej części Portu Gdynia w pobliżu dwóch dużych istniejących terminali kontenerowych powstanie Centrum Logistyczne. Przewiduje się, że w ramach centrum działać będą różne podmioty gospodarcze, zwłaszcza operatorzy logistyczni, przedsiębiorstwa zajmujące się usługami składowymi i przedsiębiorstwa spedycyjne oraz inni usługodawcy logistyczni, którzy będą mogli dostosowywać wydzierżawione, uzbrojone tereny do swoich potrzeb.
- W ostatnich latach intensywnie rozbudowuje się także infrastruktura drogowa i kolejowa. Na szczeblu centralnym i regionalnym podejmowany jest cały szereg intensywnych działań zmierzających do stworzenia zintegrowanego korytarza transportowego Bałtyk – Adriatyk. Położenie geograficzne Polski, pomiędzy dwoma

akwenami morskimi: Bałtykiem i Adriatykiem, stwarza wyjątkowe warunki do poprowadzenia przez nasze terytorium strumienia ładunków obsługiwanych w portach obu mórz.

- W roku akademickim 2014/2015 na kierunkach związanych z branżą TSL kształciło się około 3 500 studentów. Uniwersytet Gdański, Politechnika Gdańska oraz Akademia Morska oferują rozszerzone programy nauczania handlu zagranicznego, logistyki, spedycji i operacji portowych. Bogatą ofertę edukacyjną posiadają również prywatne uczelnie. Także na średnim poziomie edukacji, kształceni są specjaliści stanowiący podstawowe zasoby kadrowe dla sektora TSL.
 - Infrastruktura transportowa w Pomorskiem objęta systemem TEN-T
 - Autostrada A1
 - Linia kolejowa E65
 - Port Gdańsk
 - Port Gdynia
 - Port lotniczy w Gdańsku

Projekty infrastrukturalne wdrażane w ramach systemu TEN-T w Pomorskiem:

- Rail Baltica – połączenie kolejowe między Pomorskiem a krajami bałtyckimi
- Via Hanseatica – połączenie drogowe na trasie Hamburg-Ryga, biegnące przez Pomorskie
- W Pomorskiem wiele firm intensywnie inwestuje w zaplecze magazynowe. W najbliższych latach planowane jest zagospodarowanie ponad 1 mln m² pod infrastrukturę magazynową.

Biotechnologia i chemia lekka

- Niewątpliwie podwaliny do rozwoju branży biotechnologicznej i chemii lekkiej na Pomorzu położyła działalność czołowego producenta leków w Europie Środkowo-Wschodniej – Polpharmy. Zakład w Starogardzie Gdańskim powstał już w 1935 roku. Przez lata firma rozwijała swoje portfolio produktów oraz inwestowała w działalność badawczo-rozwojową. Obecnie Polpharma jest zdecydowanym liderem rynku farmaceutycznego w Polsce i jednym z 20 największych na świecie producentów leków generycznych. Zatrudnia ponad 7000 osób, generuje obroty wysokości 1 miliarda dolarów rocznie. Z drugiej strony, w latach 80-tych XX wieku w rejonie Trójmiasta zaczęły powstawać firmy produkujące kosmetyki. Doskonałymi przykładami są Oceanic i Ziaja, czołowi producenci kosmetyków w Polsce. Niebagatelne znaczenie dla rozwoju sektora miało również otwarcie w 1993 roku Międzyuczelnianego Wydziału Biotechnologii Uniwersytetu Gdańskiego i Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego (obecnie ponad 260 studentów).
- Obecnie w sektorze biotechnologii i chemii lekkiej na Pomorzu funkcjonuje ok. 30 firm działających w specjalizacjach biologii molekularnej (A&A Biotechnology, EURx), wyrobów medycznych stosowanych w dziedzinach onkologii, chorób

zakaźnych i transplantologii (Blirt), kosmetyki (Ziaja, Oceanic, Farmix Laboratorium Farmaceutyczne, Laboratorium Farmaceutyczno - Kosmetyczne Femi, Firma Kosmetyczna Loton Spółdzielnia Pracy, Inventia Polish Technologies), diagnostyki laboratoryjnej (Invicta), badań mikrobiologicznych (J.S. Hamilton Poland), farmacji (Laboratorium Farmaceutyczne Labofarm, Zakłady Farmaceutyczne Polpharma, Polpharma Biologics, Przedsiębiorstwo Produkcji Farmaceutyczno-Kosmetycznej Profarm), detergentów (Przedsiębiorstwo Innowacyjno-Wdrożeniowe Impuls).

- Na Pomorzu działają również duże zakłady z sektora chemii ciężkiej – Grupa Lotos (rafineria paliw, producent lubrykantów i asfaltów) oraz Gdańskie Zakłady Nawozów Fosforowych Fosfory (producent nawozów). Gdańsk został również wskazany jako lokalizacja pod budowę kompleksu petrochemicznego realizowanego przez Grupę Lotos i Grupę Azoty (projekt czasowo odłożony).
- Potencjał inwestycyjny sektora na Pomorzu wynika z trzech powodów: kombinacji korzystnych czynników lokalizacyjnych z rozwiniętą infrastrukturą transportową, dostępności wykwalifikowanych kadr oraz niezbędnej infrastruktury badawczo-rozwojowej.
- W województwie pomorskim aż trzy uczelnie oferują kształcenie na poziomie wyższym na kierunkach biotechnologicznych. Są to: Uniwersytet Gdański we współpracy z Gdańskim Uniwersytetem Medycznym oraz Politechnika Gdańska. Łącznie ok. 5 000 (2015) studentów studiuje na wydziałach i kierunkach biotechnologicznych, chemicznych oraz związanych z produkcją farmaceutyków i kosmetyków. Specjalną ofertę dla badaczy i firm prowadzących prace rozwojowe w dziedzinie chemii lekkiej przygotowały również parki naukowo-technologiczne w Gdańsku i Gdyni. W ramach parków funkcjonują laboratoria, które oferują badania w zakresie mikrobiologii, biologii molekularnej, hodowli in vitro czy analizy chemicznej. Z laboratoriów korzystają zarówno firmy mające siedzibę na terenie parków jak i zewnętrzne podmioty. Dodatkowo, w obu parkach powstają obecnie nowe powierzchnie z przeznaczeniem na laboratoria, biura i powierzchnie technologiczne.

Sektor morski

- Obecnie na Pomorzu, a zwłaszcza na obszarze Aglomeracji Trójmiasta, przemysł morski jest jednym z najprężniej rozwijających się sektorów gospodarczych. Trójmiejskie stocznie produkują wysokospecjalistyczne jednostki wykorzystywane w przemyśle offshore, kontenerowce arktyczne, wieże wiatrowe dla morskich farm wiatrowych, ekskluzywne jachty.
- Sektor stoczniowy zatrudnia obecnie ponad 32 tysiące pracowników. GUS oblicza, że w branży działa 3600 przedsiębiorstw przy czym w wielu przypadkach są to jednoosobowe działalności. Przychody z tytułu sprzedaży jednostek pływających, urządzeń i konstrukcji offshore przekraczają 2 miliardy euro rocznie. Wśród największych przedsiębiorstw należy wymienić Grupę Remontowa (m.in. budowa nowych jednostek – np. statki PSV, kontenerowce arktyczne, promy napędzane LNG; remonty statków), Crist (m.in. budowa jednostek typu heavy lift jack-up), Vistal, EPG, Mostostal Pomorze (m.in. budowa konstrukcji stalowych dla przemysłu morskiego), Nauta (m.in. remonty statków), GSG Towers (wieże wiatrowe), Rolls Royce (produkcja wciągarek pokładowych, serwis silników).
- Równie dynamicznie rozwija się polski przemysł jachtowy, który jest obecnie europejskim liderem w najbardziej popularnym segmencie jachtów o długości 6 – 9 m i zajmuje II miejsce na świecie po USA. W rejonie Trójmiasta działa około 40 firm z sektora jachtowego. Do najważniejszych należą Sunreef Yachts, Galeon, Admiral Boats, Conrad Shipyard.
- Oprócz produkcji, w Trójmieście świetnie rozwijają się również biura projektowe. Funkcjonuje ich już 34 zatrudniając około 850 inżynierów. Wśród zrealizowanych projektów warto wymienić projekt jednostki heavy lift jack-up „Innovation”. Statek został zaprojektowany przez Sto Gda, zbudowany przez stocznnię Crist, a łączna wartość kontraktu wyniosła 200 milionów Euro. Innym przykładem mogą być projekty realizowane przez największe w tej części Europy biuro projektowe Remontowa Marine Design&Consulting – projekty lodołamaczy czy promów napędzanych LNG, realizowane następnie przez Remontowa Shipbuilding.
- Kolejną kwestią wartą zaznaczenia jest obecność dwóch centrów badawczo-rozwojowych – Centrum Techniki Okrętowej (CTO) w Gdańsku oraz Centrum Techniki Morskiej (CTM) w Gdyni. CTO działa od 1971 roku i realizuje badania w zakresie hydromechaniki, akustyki, mechaniki konstrukcji, palności. CTO dysponuje własnymi basenami modelowymi, tunelem kawitacyjnym, laboratorium akustycznym i ogniowym oraz stacją brzegową. Z kolei CTM realizuje prace badawcze związane z wojskową techniką morską. Zakres działań obejmuje m.in. systemy dowodzenia i kierowania uzbrojeniem, systemy uzbrojenia broni podwodnej, systemu ochrony infrastruktury morskiej, systemy łączności radiowej i wymiany danych. CTM funkcjonuje od 1982 roku.
- Naturalnie, w Trójmieście, jako jednym z kluczowych ośrodków przemysłu morskiego w basenie Morza, swoje siedziby mają największe towarzystwa

klasyfikacyjne na świecie – DNV GL, Lloyds Register oraz American Bureau of Shipping. Samo biuro DNV GL w Gdyni zatrudnia ponad 200 inżynierów. Swoją produkcję z powodzeniem rozwija m.in. ICD Polska (część grupy Vard) czy Rolls-Royce Marine Poland.

Przetwórstwo rolno-spożywcze ze szczególnym uwzględnieniem przetwórstwa rybnego

- Istotną dla Pomorza gałęzią przemysłu jest przetwórstwo rolno-spożywcze. Według danych za rok 2015 na terenie województwa działa 1830 firm z tej branży co daje 7 wynik w skali kraju. W regionie skoncentrowało się wiele zakładów mleczarskich (Spółdzielnia Mleczarska Polmlek – Maćkowy (Polmlek), Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Maluta (Maluta), Zakład Produkcyjno-handlowy Ser-Milk (Ser-Milk), Spółdzielnia Mleczarska w Skarszewach). Sama Maluta przetwarza 40 mln litrów mleka rocznie produkując mleko, śmietanę, masło, jogurty, sery. Dzięki rosnącemu popytowi na produkty regionalne bardzo dobrze prosperują browary (Browar Amber, Browar Gościszewo) i pasieki. Na Pomorzu znajduje się ponad 33 tys. uli, którymi opiekuje się 1300 pszczelarzy. Pod względem inwestycji zagranicznych z zakresu przetwórstwa spożywczego, Pomorze wybierane było jako miejsce inwestycji przez takie firmy jak Unilever (produkcja lodów Algida w Baninie, koło Gdańska), Dr. Oetker (produkcja koncentratów spożywczych w Gdańsku, produkcja mrożonych pizz w Łebcu), Farm Frites (produkcja frytek w Lęborku).
- Pomorze, jako region nadmorski, od zawsze stanowiło jednak lokalizację przede wszystkim dla przetwórstwa rybnego. W branży działa ponad 430 firm, z czego ok. 85% to firmy małe (poniżej 49 pracowników). Jedynie 2% firm to przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 250 pracowników. Wśród pomorskich inwestorów z tego sektora znalazły się takie firmy jak: Morpol, Graal, BMC Władysławowo, Łosoś Ustka, Szkuner, King Oscar.
- Całkowite zatrudnienie w sektorze wynosi ok. 14 tys. osób. Jeśli doliczymy do tego również flotę połowową, całkowite zatrudnienie w sektorze gospodarki rybnej w Polsce szacowane jest na niespełna 28 tys. osób (na koniec 2014 roku). Naturalnie, z racji położenia sektor skupia się w województwach pomorskim i zachodniopomorskim.
- W kwestii produkcji, dominują przetwory w puszkach (ok. 25%), marynowane (20%) i wędzone (15%). Najbardziej popularnymi przetwarzanymi gatunkami są śledź, szprot, makreła i łosoś. Warto podkreślić, że polski przemysł przetwórstwa rybnego charakteryzuje wysoki import surowca (w 2014 roku za 667 mln Euro) oraz wysokie zaawansowanie technologiczne. W zakresie eksportu, najważniejszą pozycję utrzymuje łosoś (52% udziału pod kątem wartości eksportu, dochody wrosły w latach 2013-2014 o 7% - 52 mln Euro).

Potencjał ekonomiczny

PKB brutto w 2014 r.

	w mln zł	w %	na 1 mieszkańca
Polska	1 719 097	100	44 670
Pomorskie	97 883	5,7	42 580

Źródło: GUS

Wartość dodana brutto wg rodzajów działalności (mln) w roku 2013 r.

	Ogółem	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo	Prze- mysł	Budow- nictwo	Handel i naprawy, hotele i restauracje, transport, gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, łącznie	Działalność finansowa i ubezpieczeniow a, Obsługa rynku nieruchomości	Pozostała działalność usługowa
Polska	1 470 844	46 067	381 778	111 437	433 852	135 047	362 664
Pomors kie	84 365	2 050	21 689	6 930	25 063	7 961	20 673

Źródło: GUS

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (zł) w czerwcu 2016 r.

Polska	4 252,19
Pomorskie	4 307,08

Źródło: GUS

Lokalny rynek pracy

Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w I kwartale 2016 r.

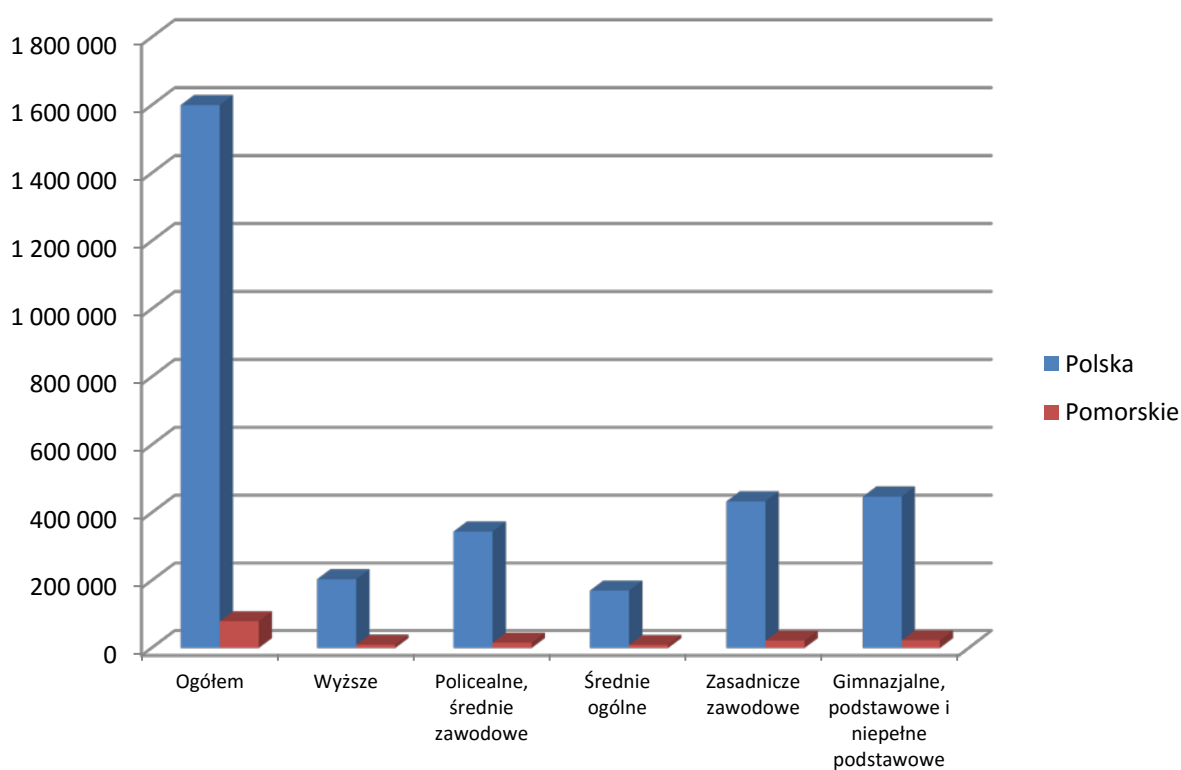
	Aktywni zawodowo (w tys.)	Współczynnik aktywności zawodowej (%)	Stopa bezrobocia (%)
Polska	17 215	56,1	7,0
Pomorskie	1 045	57,8	6,4

Źródło: GUS

Struktura bezrobocia wg poziomu wykształcenia w I kwartale 2016 r.

	Ogółem	Wyższe	Policealne, średnie zawodowe	Średnie ogólne	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe
Polska	1 600 455	203 948	344 871	170 150	433 726	447 760
Pomorskie	79 321	9 755	15 818	9 158	21 860	22 730

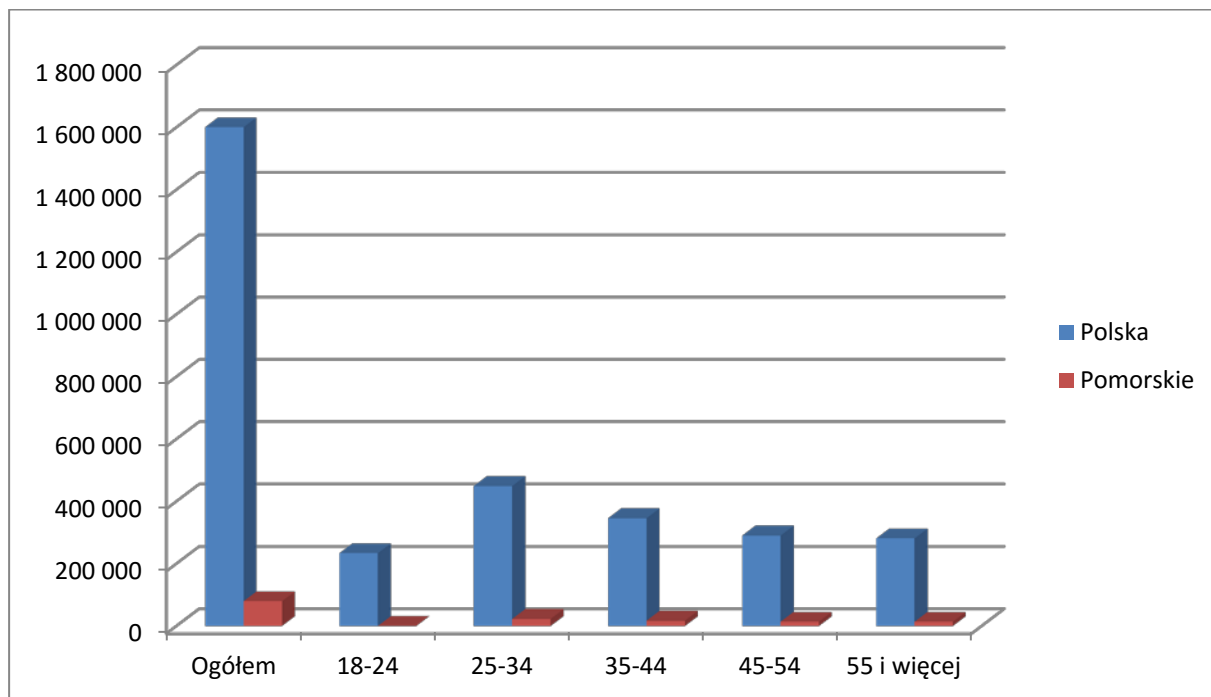
Źródło: GUS

Struktura bezrobocia wg wieku w I kwartale 2016 r.

	Ogółem	18-24	25-34	35-44	45-54	55 i więcej
Polska	1 600 455	233 809	449 214	345 832	290 516	281 084
Pomorskie	79 321	11 981	22 641	17 083	14 046	13 570

Źródło: GUS

Wyższe uczelnie w tym niepubliczne

Szkoły wyższe w 2015 roku

	Szkoły		Studenci	
		niepubliczne		w niepublicznych
Polska	415	269	1 405 133	389 727
Pomorskie	27	18	93 391	21 799

Źródło: GUS

Wybrane uczelnie wyższe

Uniwersytet Gdański

główne kierunki kształcenia: filologia angielska, skandynawistyka, ekonomia, administracja, zarządzanie, prawo, finanse i bankowość, biotechnologia, chemia, biologia

Politechnika Gdańska

główne kierunki kształcenia: informatyka, elektronika i telekomunikacja, elektrotechnika, mechanika i budowa maszyn, budownictwo, biotechnologia, zarządzanie, automatyka i robotyka, inżynieria środowiska, oceanotechnika

Akademia Pomorska w Słupsku

główne kierunki kształcenia: pedagogika, historia, geografia

Akademia Morska w Gdyni

główne kierunki kształcenia: zarządzanie i marketing, elektronika i telekomunikacja, elektrotechnika, mechanika i budowa maszyn, nawigacja

Gdański Uniwersytet Medyczny:

główne kierunki kształcenia: medycyna, farmacja, biotechnologia

Akademia Marynarki Wojennej:

główne kierunki kształcenia: nawigacja, mechanika, nauki humanistyczne

Wybrani inwestorzy obecni w województwie

Firma	Sektor	Miejsce prowadzonej działalności
Lufthansa Systems Poland	ICT	Gdańsk
Ergo Hestia	Ubezpieczeniowy	Sopot
Dr.Oetker	Spożywczy (przetwórstwo spożywcze)	Gdańsk
Multimedia Polska	ICT	Gdynia
Smufrit Kappa Polska	Produkcyjny (produkcja opakowań papierniczych)	Pruszcz Gdański
Curver Polska	Produkcyjny (produkcja plastiku)	Słupsk
Nordea Bank Polska	Bankowy	Gdynia
Scania Production Słupsk	Samochodowy	Słupsk
Grupa Eneva	ICT	Gdańsk
Skanska	budowlany	Gdańsk
Jysk	Handlowy	Gdańsk
Prime Food	Spożywczy (przemysł spożywczy)	Przechlewo
Arla	Finansowy i rachunkowy	Gdańsk
International Paper-Kwidzyn Sp. z o.o.	Produkcyjny (produkcja papieru)	Kwidzyn
Jabil Circuit Polska	Elektroniczny	Kwidzyn
Jabil Assembly Polska	Elektroniczny	Kwidzyn

Flextronics International Polska	Elektroniczny	Tczew
Eaton	Samochodowy	Tczew
Delphi Polska	Samochodowy	Gdańsk
Thomson Reuters	usługowy (usługi analityczne)	Gdynia
Dynatrace	ICT	Gdańsk
Intel Technology Poland	ICT	Gdańsk
IBM	ICT	Gdańsk
Acxiom	ICT	Gdańsk
First Data	Finansowy i rachunkowy	Gdańsk
ProLogis	Nieruchomości	Gdańsk
Panattoni	Nieruchomości	Gdańsk
Coca Cola	Spożywczy	Gdynia
Sony Pictures	ICT, Finansowy	Gdynia
EDF	Usługowy	Gdańsk
Saur Neptun Gdańsk	Usługowy	Gdańsk
Lacroix Electronics	Elektroniczny	Kwidzyn
Rolls Royce Marine Polska	Produkcyjny (produkcja morska	Gniew
DCT Gdańsk	Morski	Gdańsk
Nevion Manufacturing	ICT	Gdańsk
Fineos	ICT	Gdańsk
Kainos	ICT	Gdańsk
Geoban	Finansowy i rachunkowy	Gdynia
Baltic Container Terminal	Morski	Gdynia
Gdynia Container Terminal	Morski	Gdynia
Sea-invest Polska	Morski	Gdańsk
ThyssenKrupp	Finansowy	Gdańsk
Bayer	SSC	Gdańsk
WNS	finansowy	Gdynia
OIE Support	SSC	Gdańsk
Metsä Group	Finansowy	Gdańsk
SII	ICT	Gdańsk
Misys	ICT	Gdynia

Alteams	produkcyjny	Lębork
Kemira	Finansowy, ICT	Gdańsk
Powel AS	ICT	Gdańsk
Competence Call Center	Usługowy	Gdańsk
Staples	Centrum kompetencyjne	Gdańsk
Coleman	Centrum kompetencyjne	Gdańsk
Epam	ICT	Gdańsk
State Street	SSC	Gdańsk
Intitek	ICT	Gdańsk
Schibsted	ICT	Gdańsk
Nation-E	Energetyczny/ICT	Gdańsk
MOL-Europe	SSC	Gdynia
Alexander Mann Solutions	BPO	Gdańsk
Jeppesen a Boeing Company	ICT	Gdańsk

Materiał zaktualizowała: Marta Grzyb

Centrum Obsługi Inwestora, Invest in Pomerania

23.08.2016

Invest in Pomerania

ul. Grunwaldzka 472 D,
Olivia Business Centre - Olivia Six,
80-309 Gdańsk
tel.: +48 (58) 32 33 256,
faks: +48 (58) 30 11 200
www.investinpomerania.pl